

Inhoud	
	Intro
pg. 1	voorstelling vakken - cluster - teams
pg. 2	inhoud - afkortingen - leerkrachtenteams
	Onderwijsdoelen Plastische opvoeding / Muzikale opvoeding A & B stroom
pg. 3	vakfiche
pg. 4-5	teamfiche
pg. 6-11	eindtermen

Afkortingen	
SC	sleutelcompetentie
BS	bouwsteen
ET	eindterm te bereiken op populatieniveau
BG	basisgeletterdheid minimaal te bereiken door iedere leerling
UD	uitbreidingsdoel
X	resultaatverbintenis
*	maakt integraal deel uit van het vak = verplicht
°	attitudinaal = inspanningsverplichting - eindterm (A°) / dimensie (°)

Leerkrachtenteams	
STEM cluster	leerkrachten Wiskunde - Natuurwetenschappen - Techniek
transversaal team	leerkrachten Nederlands - Wiskunde - Natuurwetenschappen - Techniek - Economie - Aardrijkskunde - Geschiedenis - Frans/Engels
team eerste graad	leerkrachten Nederlands - Wiskunde - Natuurwetenschappen - Techniek - ICT & media - Economie - Aardrijkskunde - Geschiedenis - Frans/Engels - LO - PO - MO

Graadcoördinator
De taken van de graadcoördinator kunnen worden uitgevoerd door: een coördinator, een adjunct-directeur, een technisch adviseur, een technisch adviseur-coördinator of een directeur.

AV Plastische opvoeding AV Muzikale opvoeding A / B stroom

Leerkracht Plastische opvoeding / Muzikale opvoeding				Raadpleeg de bundel "Transversale eindtermen eerste graad"		
Eindtermen die te bereiken zijn op populatieniveau en integraal deel uit maken van AV Plastische opvoeding / AV Muzikale opvoeding				Leerkracht Plastische opvoeding / Muzikale opvoeding in team		
Eindtermen die te bereiken zijn op populatieniveau in team						
Vakgebonden ET Plastische opvoeding / Muzikale opvoeding	Transversale ET Cultuur	Transversale ET Burgerschap	Extra ET - keuze leraar/vakgroep	Transversale ET Burgerschap	Transversale ET Gezondheid	Transversale ET Cultuur
16.7 (SC 14) 16.8 (SC 14) 16.9 (SC 14) 16.10 (SC 14)	16.1 16.2 16.3 16.4 16.5 16.6	7.1		7.2 7.3 7.5 7.7 7.8 (SC 12) 7.10 (SC 12) 7.11 (SC 10)	1.13 1.14 1.15 (SC 14) 1.16 (SC 14) 1.17 (SC 14) 1.18 (SC 14) 1.19 (SC 14)	brede basiszorg
POV-2019-AB-16	POV-2019-AB-T-K			POV-2019-AB-T-K		
Evaluatie gebeurt door vakleerkracht = persoonlijke verantwoordelijkheid				Evaluatie gebeurt door graadgroep olv graadcoördinator = gedeelde verantwoordelijkheid		

vakgebonden eindtermen - Plastische opvoeding / Muzikale opvoeding

16. Cultureel bewustzijn en culturele expressie

16.7	ET-PO/MO-1 De leerlingen creëren artistiek werk vanuit een afgebakende opdracht en de eigen verbeelding.	
	Bouwsteen	Kennis en dimensies
	Verbeelding gericht inzetten bij het creëren van artistiek werk.	<p>Met inbegrip van kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> * Conceptuele kennis - Elementaire artistieke vaktaal: samenhang, herhaling, contrast, verwachting en verrassing - Basistechnieken en materialen van de gekozen discipline zoals de beeldende kunsten, audiovisuele kunsten, dans, muziek, drama, in functie van de afgebakende opdracht * Procedurele kennis - Gebruik van basistechnieken van de gekozen discipline - Manieren om buiten de eigen comfortzone te treden door verbeelding in te zetten <p>Met inbegrip van dimensies eindterm</p> <p>Cognitieve dimensie: beheersingsniveau creëren</p> <p>Affectieve dimensie^o: Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten</p>
16.8	ET-PO/MO-2 De leerlingen experimenteren met diverse artistieke bouwstenen zoals taal, lichaam, ruimte, tijd, vorm, kleur, klank, digitale data.	
	Bouwsteen	Kennis en dimensies
	Verbeelding gericht inzetten bij het creëren van artistiek werk.	<p>Met inbegrip van kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> * Procedurele kennis - Convergent en divergent denken in functie van artistiek handelen - Manieren om te variëren en combineren met artistieke bouwstenen - Werkwijzen om ideeën en inspiratie te verzamelen zoals bestuderen van artistieke werken, verzamelen van indrukken of objecten, noteren, documenteren <p>Met inbegrip van dimensies eindterm</p> <p>Cognitieve dimensie: beheersingsniveau toepassen</p> <p>Affectieve dimensie^o: Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten</p>

vakgebonden eindtermen - Plastische opvoeding / Muzikale opvoeding

16.9	ET-PO/MO-3 De leerlingen tonen hun artistiek werk aan de hand van elementaire presentatietechnieken.	
	Bouwsteen	Kennis en dimensies
	Verbeelding gericht inzetten bij het creëren van artistiek werk.	<p>Met inbegrip van kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> * Procedurele kennis - Elementaire presentatietechnieken eigen aan de kunsten - Elementaire codes van het (zich) tonen zoals richten naar het publiek, opstellen van eigen beeldend werk, geconcentreerd uitvoeren, in ontvangst nemen van appreciatie <p>Met inbegrip van dimensies eindterm</p> <p>Cognitieve dimensie: beheersingsniveau toepassen</p> <p>Affectieve dimensie*: Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten</p>
16.10	ET-PO/MO-4 De leerlingen reflecteren aan de hand van aangereikte criteria over hun artistiek product en proces en over dat van medeleerlingen.	
	Bouwsteen	Kennis en dimensies
	Verbeelding gericht inzetten bij het creëren van artistiek werk.	<p>Met inbegrip van kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> * Conceptuele kennis - Elementaire artistieke vaktaal: samenhang, herhaling, contrast, verwachting en verrassing zoals gehanteerd in beeldende kunst, audiovisuele kunst, muziek, dans en drama * Procedurele kennis - Manier om artistieke keuzes toe te lichten - Manieren om effect te bereiken - Manieren om feedback te verwerken in eigen artistiek werk * Metacognitieve kennis - Eigen artistieke mogelijkheden <p>Met inbegrip van dimensies eindterm</p> <p>Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren</p> <p>Affectieve dimensie*: Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten</p>

16. Cultureel bewustzijn en culturele expressie

16.1	ET-Cultuur-1 De leerlingen erkennen het belang van waargenomen kunst- en cultuuruitingen voor zichzelf en hun eigen leefwereld.* (transversaal - attitudinaal)			
	<table border="1"> <tr> <td>Bouwsteen</td> <td>Kennis en dimensies</td> </tr> <tr> <td>Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.</td> <td></td> </tr> </table>	Bouwsteen	Kennis en dimensies	Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.
Bouwsteen	Kennis en dimensies			
Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.				

16.2	ET-Cultuur-2 De leerlingen onderscheiden via waarnemingen van kunst- en cultuuruitingen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp ervan. (transversaal)			
	<table border="1"> <tr> <td>Bouwsteen</td> <td>Kennis en dimensies</td> </tr> <tr> <td>Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.</td> <td> Met inbegrip van kennis * Conceptuele kennis - Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti - Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur - Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen Affectieve dimensie*: Reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... </td> </tr> </table>	Bouwsteen	Kennis en dimensies	Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.
Bouwsteen	Kennis en dimensies			
Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.	Met inbegrip van kennis * Conceptuele kennis - Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti - Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur - Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen Affectieve dimensie*: Reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...			

16.3	ET-Cultuur-3 De leerlingen beschrijven aan de hand van aangereikte criteria de interactie tussen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp van kunst- en cultuuruitingen. (transversaal)			
	<table border="1"> <tr> <td>Bouwsteen</td> <td>Kennis en dimensies</td> </tr> <tr> <td>Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.</td> <td> Met inbegrip van kennis * Feitenkennis - Basisterminologie van uitdrukkingsvormen zoals drama, muziek, dans, beeldende en audiovisuele kunsten * Conceptuele kennis - Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti - Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur - Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren * Procedurele kennis - Criteria om de interactie tussen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp van kunst- en cultuuruitingen te beschrijven Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren Affectieve dimensie*: Reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... </td> </tr> </table>	Bouwsteen	Kennis en dimensies	Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.
Bouwsteen	Kennis en dimensies			
Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren.	Met inbegrip van kennis * Feitenkennis - Basisterminologie van uitdrukkingsvormen zoals drama, muziek, dans, beeldende en audiovisuele kunsten * Conceptuele kennis - Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti - Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur - Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren * Procedurele kennis - Criteria om de interactie tussen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp van kunst- en cultuuruitingen te beschrijven Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren Affectieve dimensie*: Reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...			

transversale eindtermen - Cultuur

16.4	ET-Cultuur-4 De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin deze voorkomen. (transversaal)	
	Bouwsteen	Kennis en dimensies
	Uitingen van kunst en cultuur duiden in relatie tot de maatschappelijke, historische en geografische context waarin ze zich manifesteren.	Met inbegrip van kennis * Conceptuele kennis - Context waarin kunst- en cultuuruitingen voorkomen: tijd, ruimte en maatschappelijke context Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren
16.5	ET-Cultuur-5 De leerlingen drukken hun gedachten en gevoelens uit bij het waarnemen van kunst- en cultuuruitingen. (transversaal)	
	Bouwsteen	Kennis en dimensies
	Uitingen van kunst en cultuur beleven en de waardering ervoor duiden.	Met inbegrip van kennis * Conceptuele kennis - Interactie tussen waarneming, gedachten en gevoelens * Procedurele kennis - Manieren om de interactie tussen waarneming, gedachten en gevoelens uit te drukken zoals verwoorden, verbeelden en verklanken * Metacognitieve kennis - Eigen gedachten en gevoelens Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren Affectieve dimensie: Reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...

transversale eindtermen - Cultuur

16.6	ET-Cultuur-6 De leerlingen wenden hun eigen expressieve ervaring aan om hun waardering voor kunst en cultuuruitingen uit te drukken. (transversaal)	
	Bouwsteen Uitingen van kunst en cultuur beleven en de waardering ervoor duiden.	Kennis en dimensies Met inbegrip van kennis * Conceptuele kennis - Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti - Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur - Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren - Unicité van een esthetische ervaring * Procedurele kennis - Manieren om de interactie tussen de waarneming en de gedachten en gevoelens uit te drukken zoals verwoorden, verbeelden en verklanken * Metacognitieve kennis - De eigen expressieve ervaring met het creatieproces. Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren Affectieve dimensie ^o : Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten

transversale eindtermen - Burgerschap

7. Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven

7.1	ET-Burgerschap-1				
De leerlingen lichten de gelaagdheid en de dynamiek van identiteiten en de mogelijke gevolgen ervan voor relaties met anderen toe. (transversaal)					
	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="226 434 685 462">Bouwsteen</td> <td data-bbox="685 434 2157 462">Kennis en dimensies</td> </tr> <tr> <td data-bbox="226 462 685 836">De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.</td> <td data-bbox="685 462 2157 836"> Met inbegrip van kennis <ul style="list-style-type: none"> * Feitenkennis <ul style="list-style-type: none"> - Erkende symbolen van de Vlaamse gemeenschap, België en de Europese Unie * Conceptuele kennis <ul style="list-style-type: none"> - Gelaagdheid van identiteiten, met aandacht voor verschillende aspecten van identiteiten zoals gender, sociale, culturele, economische, deelstatelijke, nationale en internationale aspecten - Dynamiek van identiteiten doorheen ruimte en tijd, met aandacht voor de eigen achtergrond en de persoonlijke beleving van tijd en ruimte - Relationeel karakter van identiteiten * Metacognitieve kennis <ul style="list-style-type: none"> - Zelfkennis over aspecten van de eigen identiteiten Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen Affectieve dimensie^o: Voorkeur tonen voor en belang hechten aan waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... </td> </tr> </table>	Bouwsteen	Kennis en dimensies	De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.	Met inbegrip van kennis <ul style="list-style-type: none"> * Feitenkennis <ul style="list-style-type: none"> - Erkende symbolen van de Vlaamse gemeenschap, België en de Europese Unie * Conceptuele kennis <ul style="list-style-type: none"> - Gelaagdheid van identiteiten, met aandacht voor verschillende aspecten van identiteiten zoals gender, sociale, culturele, economische, deelstatelijke, nationale en internationale aspecten - Dynamiek van identiteiten doorheen ruimte en tijd, met aandacht voor de eigen achtergrond en de persoonlijke beleving van tijd en ruimte - Relationeel karakter van identiteiten * Metacognitieve kennis <ul style="list-style-type: none"> - Zelfkennis over aspecten van de eigen identiteiten Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen Affectieve dimensie ^o : Voorkeur tonen voor en belang hechten aan waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...
Bouwsteen	Kennis en dimensies				
De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.	Met inbegrip van kennis <ul style="list-style-type: none"> * Feitenkennis <ul style="list-style-type: none"> - Erkende symbolen van de Vlaamse gemeenschap, België en de Europese Unie * Conceptuele kennis <ul style="list-style-type: none"> - Gelaagdheid van identiteiten, met aandacht voor verschillende aspecten van identiteiten zoals gender, sociale, culturele, economische, deelstatelijke, nationale en internationale aspecten - Dynamiek van identiteiten doorheen ruimte en tijd, met aandacht voor de eigen achtergrond en de persoonlijke beleving van tijd en ruimte - Relationeel karakter van identiteiten * Metacognitieve kennis <ul style="list-style-type: none"> - Zelfkennis over aspecten van de eigen identiteiten Met inbegrip van dimensies eindterm Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen Affectieve dimensie ^o : Voorkeur tonen voor en belang hechten aan waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...				